

gallament de les aigües, prenen aquí formes de turonets cònics nombrosos i fantàstics que els donen l'aparença del Montserrat en miniatura.

Enfilant-me per aquelles costes, i passant per un alterós cementiri mig enrunat i encara no estretat, i vorejant esfereïdors estimballs per ésser el terreny molt trencat, vaig arribar a unes vinyes alteroses, des d'on em vaig dirigir per *cân Angel* a Esparraguera. Aquí vaig baixar al *Torrent Mal*, on hi vaig veure els bancals de conglomerats sarmantians de que abans he fet esment. Dessota dels mateixos treuen el cap unes argiles areniscoses grogues, que potser siguin tortonianes.

Com que el temps amenaçava pluja, retorní depressa a Olesa, i allà agafant el cotxe aní a l'estació del Nord, retornant a Terrassa molt satisfet del recull de dades científiques que havia fet durant aquella excursió.

Terrassa, 8 de gener de 1922.

Notes bibliogràfiques

Histología, Embriología y Anatomía microscòpica vegetales, o sea, los tejidos vejetales, sus orígenes y relaciones. R. P. Jaime PUJOLA, S. J. Un volum de XII-550 pàgs. 24 × 16 cm. amb 437 fig. Editorial Científico-médica. 1921. Barcelona. Preu: 32 ptes.—Creiem que honra, i no poc, a la INSTITUCIÓ CATALANA D'HISTÒRIA NATURAL el que sigui per a un dels seus membres numeraris, el benemèrit Director del Laboratori Biològic de Sarrià (Barcelona), la glòria d'haver publicat aquesta obra de Histologia, Embriologia y Anatomia microscòpica vegetals, que vé a omplir un buit immens; puix es la única obra original que sobre la matèria existeix a Espanya i àdhuc podríem afegir en tot país de llengua espanyola en ço que respecta a les primeres dugues parts. Anc que l'autor és català i amant de aquesta llengua, es compren amb tot, que s'hagi publicat en castellà, per formar part dels cursos teòric-pràctics de Biologia que de des de 1914 publica i amb la finalitat de que tots els quins parlen o entenen el castellà, que són nombrosos, no tinguin ja de mendicar de obres foranes o d'infelices traduccions lo que actualment tenen com obra original dins mateix de casa seva.

Com indica el títol mateix de la obra, es divideix aquesta en tres parts. La primera és un bell tractat de Histologia vegetal en una forma per a nosaltres i potser per a molts, totalment nova. Abans de tot, dóna l'autor

en la introducció una idea clara dels diversos teixits en general, declarant llurs conceptes i noms diversos i il·lustrant la explicació del text amb figures força expressives. Divideix després els teixits en un determinat nombre de sistemes, amb objecte d'estudiar-los profundament des del punt de vista de la seva relació anatòmic-fisiològica; seguint, en general, les petjades del botànic de Graz-Berlin, G. HABERLAND.

Tots els sistemes són interessantíssims; però volem aquí remarcar particularment l'últim, o el dels *orgues eretismolèptics* (dels mal nomenats orguens sensitius). El capital d'aquest sistema és com un resum de les conferències de l'autor sobre els esmentats orguens i d'altres treballs originals seus presentats en majoria en Congressos Científics i dels quals dona el nom en la literatura en final del llibre. La nomenclatura d'aquests orguens és completament original i imposada pel anàlisi científic-filosòfic dels mateixos.

En la part segona, trobarà el lector un tractat complet d'Embriologia vegetal, de des de la formació dels elements ontogènics o gametos fins a la dels orguens definitius de les plantes. L'autor la divideix en dues seccions: en la primera estudia l'origen i la formació de la llevor; en la segona, el Jesenrotllo d'aquesta (després de la vida latent) en planta perfecta, mitjansant la activitat dels meristemos o punts vegetatius, a quins deu la planta el seu creixement longitudinal (meristemos primitius i primaris) i en grossor (meristemos generalment secundaris).

En la part tercera s'estudien les relacions dels teixits, ço és, la distribució llur en les distintes parts o orguens del vegetal a favor de talls dels esmentats orguens, observats amb el microscopi. Raó que fonamenta el nomenar aquesta part Anatomia Microscòpica.

La obra va molt ben il·lustrada amb 437 figures, de les quines la meitat o la major part son originals de l'autor i d'algun que altre seu deixeble, les demés són preses de les millors obres científiques preferentment, alemanyes. Això junt amb els molts treballs científics que l'han precedit demostren el gran treball d'observació i experimentació que suposa aquest voluminós volum, quina vàlua ve extraordinàriament acrescentada pels preciosos i ben detallats índex alfabètics de autors i matèries que faciliten el trobar prompte qualsevol qüestió o clarície, cosa poc comú en llibres científics espanyols. Ultra conté a la fi de cada secció el seu capítol peculiar de tècnica.

L'obra en conjunt està molt ben presentada, de faisó que es veu en tot l'empeny en oferir al públic científic una obra digna que l'orienti en aquesta classe d'estudis, li infundeixi entusiasmes i li desperti iniciatives per a el treball científic per a poder així contribuir a aixecar i mantenir a la nostra aimada pàtria a l'altura dels països més cultes en quan a aquesta part. Per la seva tasca de bona llei, felicitem a l'autor d'una faisó efusiva i cordial.—A. CODINA.